

Nyanserat om adhd-boomen

En nyanserad, balanserad och välskriven bok om ett accelererande problem. **Katarina Bjärvall** varvar i *Störningen* berättelser om enskilda drabbade med fakta och intervjuer med psykiatriker.

Antalet personer som diagnostiserats med adhd har blivit sju gånger större på tio år i Sverige. 7,5 procent av alla pojkar beräknas ha adhd.

Ökningen är ännu större i USA.

Ett dilemma är att kriterierna på adhd är luddiga. Vem är inte – ibland – ouppmärksam på detaljer, gör slarvfel, har svårt att organisera och tidsplanera aktiviteter, undviker och ogillar uppgifter som kräver mental uthållighet, tappar bort saker, har svårt att vänta på sin tur i samtal eller köer och är glömsk?

Det är dessa generellt mänskliga beteenden som är kriterierna på adhd, en mental disfunktion. Bjärvall menar att det går att beskriva när sådana problem är så påtagliga att det är motiverat att ställa en diagnos men att överdiagnostiseringen är mycket stor. Hon definierar adhd som *"en sårbarhet i hjärnan som till stor del är medfödd och som kan förvärras, eller lindras, av faktorer i personens omgivning"*.

Orsakerna till överdiagnostiseringen är många: Den ökade stressen i samhället, den ökande ojämlikheten (adhd är ett klassmärke), ungas skärmtid, de ökade kraven på avläsbara resultat i skolan, att sjukvården får mer pengar när den ställer en diagnos än när den inte gör det men främst läkemedelsindustrins marknadsföring.

24 av 50 experter inom forskning om adhd har uppdrag eller arbetar parallellt för denna industri enligt Bjärvalls granskning. Till och med Läkemedelsverket och Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) anlitar dessa

experter. SBU:s ordförande har uppdrag och ersättning från ett läkemedelsföretag som producerar ett av de mest använda preparaten och som han rekommenderar. På frågan hur det går ihop svarar han att "objektiviteten har gått alldeles för långt". De psykiatriska utredningar görs i stor utsträckning av privata bolag som direkt samarbetar med läkemedelsföretag.

Störningen har de kvaliteter som gör den till ett standardverk om adhd. Den borde läsas av alla berörda: patienter, läkare, psykologer och beslutsfattare inom vårdområdet.

Några randanmärkningar: Bjärvall uppmärksammar biverkningarna som de intervjuade drabbas av men inte de långsiktigt verkande som ofta innebär ett livslångt beroende av psykofarmaka. Hon nämner heller inte **Robert Whitakers** "Pillerparadoxen" som ingående beskriver läkemedelsindustrins ansvar för den enorma ökningen av förskrivningen av psykofarmaka i USA.

Text: Jan Molin

Störningen:

adhd, pillren och det stressade samhället

Katarina Bjärvall

Ordfront förlag

Läs en intervju med Katarina Bjärvall i SocialPolitik som kommer den 22 mars